

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค จะไม่ประสบผลสำเร็จด้วยดีถ้าขาดการวางแผน และแสวงหาแนวทางการจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างเหมาะสมและรัดกุมไปด้วย จากการศึกษาในครั้งนี้สอดคล้องกับแนวความคิดของ อุดม เกิดพิบูลย์ และคณะ (2527), สุภางค์ จันทวานิช (2529) และอัญญา วัฒนานุกิจ (2529) พบว่า เมื่อมีโรงงานเข้ามาอยู่ในชุมชนจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชากร เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมการรองรับเอาไว้ล่วงหน้า เพราะนอกจากจะเป็นการนำหลักการทางด้านวางแผนมาใช้แก้ไขปัญหานั้นแล้ว ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของหน่วยงานของรัฐที่จะสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

ผลจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือในเขตจังหวัดลำพูนบนพื้นที่ประมาณ 1,780 ไร่ ในบริเวณที่ห่างจากชุมชนเมืองประมาณ 5 กิโลเมตร ได้ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ เทศบาลและชุมชน ที่ตั้งอยู่โดยรอบนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของบทบาท และหน้าที่ของจังหวัดลำพูนเดิมที่เป็นชุมชนเก่าแก่ มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ศาสนาพุทธ และศิลปวัฒนธรรมอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ทางภาคเหนือที่สำคัญ ให้มีบทบาทในฐานะที่เป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญแห่งหนึ่ง ทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาค ดังจะเห็นได้จาก การอพยพของแรงงานจากภูมิภาคอื่น ๆ และจังหวัดในภาคเหนือที่เข้ามาทำงานในนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ การเกิดขึ้นของธุรกิจต่อเนื่องอื่น ๆ อันเนื่องมาจากนิคมอุตสาหกรรม ดังเช่นการพัฒนาที่อยู่อาศัย การจัดหาที่อยู่ให้กับคนงาน ในลักษณะของบ้านเช่า ห้องแบ่งเช่า ที่ตั้งอยู่กระจายโดยทั่วไปในบริเวณโดยรอบนิคมอุตสาหกรรม และในเขตเทศบาลเมืองลำพูน

นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อทัศนคติของประชาชน ในเรื่องแนวความคิดในการเปลี่ยนอาชีพ และที่ทำกิน ดังจะเห็นได้จากผลจากการตอบแบบสอบถามที่แสดงให้เห็นว่า ประชากรที่อยู่อาศัยในโรงงานมีความประสงค์ทำงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ภายหลังที่สำเร็จการศึกษา ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อมั่นว่า รายได้จากภาคอุตสาหกรรมจะมั่นคงและได้รับมากกว่าการประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ในบางกรณีได้มีการขายที่ดินในบริเวณโดยรอบนิคมอุตสาหกรรม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่กำลังดำเนินการลงทุนได้ทำการพัฒนาที่ดินในบริเวณนั้นเพื่อรองรับกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่

เกิดขึ้นต่อเนื่องจากนิคมอุตสาหกรรม เช่น อาคารพาณิชย์ บ้านพัก หอพัก และอพาร์ทเมนต์ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาที่เกิดขึ้นตามแนวทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1147 ซึ่งผ่านในบริเวณตอนกลางของนิคมอุตสาหกรรม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้วานิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ไม่สู้จะประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ลักษณะของการประกอบกิจการที่ไม่ได้ใช้วัตถุดิบและตลาดภายในประเทศเป็นหลัก แต่อาจกล่าวได้ว่าผลจากการตั้งนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้พอสมควรโดยเฉพาะในเรื่องของการจ้างงาน การเพิ่มรายได้ของรัฐ และความสะดวกสบายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม เช่น การเชื่อมโยงของระบบคมนาคมในลักษณะของ Feeder Road ความสมบูรณ์ในตัวเองของสังคมในลักษณะของ Self Contained Community ของชุมชนที่อยู่โดยรอบ และจะตอบสนองวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น ถ้าโครงการนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถนำวัตถุดิบในพื้นที่ภาคเหนือมาแปรรูปเพื่อการผลิตและจำหน่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณ 2 ฟากของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ระหว่างพื้นที่ของจังหวัดเชียงใหม่-ลำพูน อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่นี้ เห็นสมควรผลักดันให้เข้ามาตั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรม คงเหลือเฉพาะอุตสาหกรรมที่เป็นหัตถกรรม อุตสาหกรรมในครัวเรือนที่ผลิตขึ้นเพื่อแสดงขอบเขตการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเท่านั้น ที่เห็นสมควรให้มีการพัฒนาในเขตของจังหวัดเชียงใหม่ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถกำหนดบทบาทและหน้าที่ของเชียงใหม่ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เพราะถ้าพิจารณาโดยระยะทางแล้ว จะเห็นได้ว่า เขตนิคมอุตสาหกรรมนั้นตั้งอยู่ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่เพียง 23 กิโลเมตร การสนับสนุนให้อุตสาหกรรมใหม่มาตั้งในเขตนิคมอุตสาหกรรมนี้ นอกจากจะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในเรื่องการใช้ที่ดินแล้ว ในขณะที่เดียวกันยังจะทำให้เมืองเชียงใหม่สามารถพัฒนาในเรื่องของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวได้โดยไม่มี ความขัดแย้งในเรื่องการใช้ที่ดินอีกด้วย

สรุปปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากมีนิคมอุตสาหกรรม

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นที่พบในขณะนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชนทั่วไปที่มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรม แต่จะเกิดเร็วหรือช้าขึ้น ขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรที่เข้าไปใช้พื้นที่ และชุมชนเดิมที่มีอยู่ในส่วนของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน พอจะสรุปผลที่เกิดขึ้นได้ดังนี้ คือ

1. การขาดแคลนฝีมือแรงงาน
2. ความปลอดภัยเนื่องจากปัญหาอุบัติเหตุ และการจราจรคับคั่ง

3. การอพยพเข้ามามากขึ้นมีปัญหาเรื่องการขยายตัวของที่อยู่อาศัย มีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม
 4. การขยายตัวของที่ดินอย่างไม่เป็นระเบียบ เปลี่ยนการใช้ที่ดินจากพื้นที่เกษตรมาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม
 5. ความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
 6. ปัญหาสิ่งแวดล้อม คือ น้ำเสีย เสียงดัง อากาศเป็นพิษ
- จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น จึงสมควรให้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะได้เสนอแนะแนวทางต่อไป ดังนี้คือ

ข้อเสนอแนะ

1. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แนะนำ ชักชวนให้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นเข้ามาลงทุนประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรม โดยการสนับสนุนแหล่งเงินทุน หาแหล่งเงินทุน และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในท้องถิ่น ให้การปรึกษาแก่ผู้สนใจโดยทั่วไป
2. เตรียมการรองรับการขยายตัวของชุมชนเมืองที่เกิดขึ้น โดยให้มีผู้รับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน เช่น สำนักงานโยธาธิการจังหวัด ต้องควบคุมในการขออนุญาตและปลูกสร้างอาคาร ตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าที่ดินที่จะเกิดขึ้น ในเรื่องที่อยู่อาศัยสำหรับปัญหาการกำจัดขยะและน้ำเสียปัญหามลพิษจากโรงงาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดระบบจราจรและวางแผนป้องกันอุบัติเหตุในเทศบาลเมืองลำพูนควรมีแผนการปฏิบัติงานในแต่ละเรื่อง โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนหลัง โดยปัญหาที่สำคัญที่สุดในขณะนี้ คือ การกำจัดขยะและน้ำเสีย
3. ใช้กฎหมายผังเมืองรวมบังคับในเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดินและควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินต่อไป ให้ครอบคลุมชุมชนโดยรอบโดยเฉพาะอย่างยิ่งหมู่บ้านที่อยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรม เช่น บ้านสันป่าฝ้าย บ้านแจ่ม บ้านชีเหล็ก ควรมีการจัดทำผังเมืองเฉพาะที่สอดคล้องกับผังเมืองรวมและผังภาคเหนือตอนบน ที่มีเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางกับแหล่งที่ตั้งย่านอุตสาหกรรมที่แยกออกจากเขตอนุรักษ์เมืองลำพูนเพื่อป้องกันปัญหาการขยายตัวอย่างไม่เป็นระเบียบของชุมชน และวางแผนการขยายตัวของชุมชนโดยจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ชุมชน ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมของจังหวัดลำพูนขยายมาอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำกวังเพื่อมิให้รบกวนชุมชนเดิม เมื่อมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมทำให้มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัยตามมาด้วยเช่นกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการกันไม่ให้ที่อยู่และอุตสาหกรรมปะปนกัน จึงควรมีแนวกันระหว่างพื้นที่ทั้งสองโดยให้มีพื้นที่สีเขียว (Green Belt) หรือ Buffer Zone รวมถึงการอนุรักษ์เมืองเก่าลำพูน พระธาตุหริภุญชัย ศูนย์วัฒนธรรมอันเก่าแก่ของภาคเหนือ

4. ในเรื่องของสิ่งแวดล้อม ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลที่จะเกิดขึ้นจาก โรงงานอุตสาหกรรม ให้ความรู้แก่ประชาชน รวมถึงการขอความร่วมมือจากประชาชน และ โรงงานอุตสาหกรรม ในการที่จะช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม การบำบัดน้ำเสียและการกำจัดขยะที่ ควรจัดทำทั้งขยะและมีบริการจัดเก็บให้ทั่วถึง โดยมีมาตรการควบคุมให้เป็นไปตามผังเฉพาะใน ข้อ 3 เนื่องจากในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมส่วนมากมักนิยมจัดทำที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชนเดิม มีการ ใช้สาธารณูปโภคและสาธารณูปการร่วมกับชุมชนเดิมเช่นถนน ทำให้เกิดปัญหา ดังนั้นในการจัดทำ ที่ตั้งนิคมอุตสาหกรรมแห่งอื่นต่อไปไม่ควรคำนึงถึงเฉพาะพื้นที่ที่จัดหามาได้เท่านั้น แต่ควรคำนึงถึง การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่มีความสมบูรณ์แบบในตัวเองคือ เป็นชุมชนที่มีพื้นที่เพื่ออยู่อาศัย ส่วน สาธารณะ สันทนาการ ศูนย์การค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกเท่าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่ใน อาณาบริเวณเดียวกันอย่าง เป็นสัดส่วนไม่มีผลกระทบต่อชุมชนเดิม การเลือกที่ตั้งและรูปแปลงที่ดิน ไม่ควรมีทางหลวงแผ่นดินผ่านกลางพื้นที่แบ่งที่ดินออกเป็น 2 พื้น ดังเช่น นิคมอุตสาหกรรมจังหวัด ลำพูน ซึ่งจะมีปัญหาติดตามามาก ควรเลือกที่ตั้งที่อยู่ห่างจากถนนทางหลวงที่สามารถตัดถนนเชื่อม เข้าไปได้ เป็นการสร้างความเจริญในพื้นที่เบื้องหลังถนน และสามารถพัฒนาโครงข่ายถนนเดิมให้ มีทางเชื่อมโยงกับนิคมอุตสาหกรรมได้หลายทาง

5. ปัญหาการจราจรเนื่องจากพื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรมอยู่ทั้งสองฝั่งถนน ทำให้มี การใช้ถนนหลวงเป็นถนนในท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อช่วยลดปัญหาด้านอุบัติเหตุจึงควรทำถนนข้ามทางแยก (Over Pass) บริเวณถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 ตัดกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 1147 เพื่อควบคุมสี่แยกนี้ และควรจัดทำสะพานลอยคนข้ามไว้ด้วย

เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามข้อเสนอนี้ ผู้ศึกษาจึงขอเสนอให้ผู้เกี่ยวข้องในแต่ละ กลุ่มทั้ง 3 กลุ่ม ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวางแผนรองรับปัญหาที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม ดังต่อไปนี้ คือ

1. ภาครัฐบาลได้แก่ ส่วนกลาง จังหวัด และเทศบาล เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการ วางแผนรองรับการใช้ที่ดิน ควบคุมให้มีการใช้ที่ดินตามข้อกำหนดของผังเมืองรวม และดำเนินการ วางผังเฉพาะ มีการตรวจสอบควบคุมอย่างจริงจัง ในเรื่องการใช้ที่ดินและปลูกสร้างอาคาร การ เชื่อมโยงสาธารณูปโภค ป้องกันปัญหาชุมชนแออัดและสภาพแวดล้อม การกำจัดขยะ จัดหาสถานที่ และรถขนขยะ รวมถึงการกำจัดโดยการกลบฝังหรือใช้เตาเผาหรือทำบ่อหมักปุ๋ย โดยวางแผนและ ดำเนินงานร่วมกับเทศบาลนครเชียงใหม่ จัดหาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้เพียงพอต่อการ ขยายตัวของชุมชน และในเรื่องของความสงบเรียบร้อยควรจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำจุดตรวจ มีเวรยามทั้งในชุมชนและย่านอุตสาหกรรม รวมถึงมาตรการป้องกันอุบัติเหตุและการให้บริการฉุกเฉิน

2. ผู้ประกอบการ ควรมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นและช่วยสนับสนุนท้องถิ่นในเรื่องของส่วนรวมเช่น จัดหาเครื่องดับเพลิง ช่วยกันรักษาความสะอาดของท้องถิ่น ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียในที่ซึ่งมิได้จัดไว้ให้ ซึ่งจะเกิดผลต่อสภาพแวดล้อม ตลอดจนบริจาคเพื่อให้เป็นสวัสดิการแก่ชุมชนในด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการรักษาพยาบาล ตลอดจนสร้างส่วนสาธารณะและสาธารณประโยชน์อื่น ๆ

3. ประชาชน เป็นผู้ที่จะได้รับผลกระทบอย่างแน่นอนและเกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจหรือสังคม ดังนั้นจึงควรมีการรองรับโดยการทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างทั่วถึง และในกลุ่มของประชาชนควรมีการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรม เพื่อช่วยดูแลสิ่งแวดล้อม หรือมีองค์กรอื่น ๆ เพื่อประสานงานในท้องถิ่นต่อไป ระหว่างสังคมอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่กับสังคมเดิมซึ่งเป็นชุมชนเมืองของเมืองลำพูนและสังคมเมืองลำพูนด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย